

EL 9 MÓN

MONOGRÀFIC ESPECIAL
SOBRE ELS OBJECTIUS
DE DESENVOLUPAMENT
SOSTENIBLE

Dilluns, 27 de desembre de 2021

CÀTEDRA D'AGROECOLOGIA DE LA UVIC

Defugir grans monocultius per afavorir els petits productors i el consum local

TESTIMONIAL

El menjador social El Tupí, de Vic, proporciona un àpat a persones vulnerables

ENTREVISTA A ANNA BARNADAS

La secretària d'Acció Climàtica parla de les modificacions al decret d'energies renovables

OPINIÓ

Alfred Vernis, de la Càtedra Món Rural de la UVic-UCC, aposta per canvis radicals de model

Entendre l'alimentació com un dret, no com una mercaderia

A la Càtedra d'Agroecologia i Sistemes Alimentaris de la UVic-UCC aposten per un canvi radical del model agroalimentari que promogui els petits productors i el consum local

AL DETALL

Què és la sobirania alimentària?

L'essència de la sobirania alimentària resideix en el "poder decidir". La periodista Esther Vivas, al blog *Ets el que menges* [elselquemenges.cat], explica que menjar de manera sana i conscient implica preguntar-se d'on ve el que consumim.

El concepte de sobirania alimentària el va encunyar la Via Campesina, una coalició de 164 organitzacions a 79 països del món i es defineix com "el dret de cada nació a mantenir i desenvolupar els seus aliments, tenint en compte la diversitat cultural i productiva". És a dir, segons Vivas, tenir sobirania plena per decidir què es cultiva i què es menja" i conèixer com s'ha elaborat, en quines condicions i per què en paguem un determinat preu.

Marina Di Masso, ajupida, a la dreta, i Feliu López i Gelats, dret, també a la dreta, amb tot l'equip de la càtedra

Posar fi a la fam, aconseguir la seguretat alimentària i la millora de la nutrició i promoure l'agricultura sostenible és l'eix central de l'objectiu de desenvolupament sostenible número 2. L'ODS fixa per al 2030 posar fi a la fam i a la malnutrició i garantir l'accés de totes les persones a una alimentació sana, nutritiva i suficient per tot l'any. Una finalitat molt ambiciosa. Des de la Càtedra d'Agroecologia i Sistemes Alimentaris de la UVic-UCC opinen que cal un canvi "radical" de model agroalimentari que entengui l'alimentació "com un dret i no com una mercaderia", com a camí "per garantir efectivament el dret a una alimentació sana i nutritiva per a tothom". Ho expliquen Marina Di Masso i Feliu López, codirectors de la càtedra.

Aquesta garantia passa per construir sistemes agroalimentaris locals, que "reterritorialitzen" la producció i fomenten el consum local d'aquesta alimentació de temporada. Al seu entendre, "cal defugir el sistema ali-

mentari globalitzat" basat en grans monocultius que "uniformitzen la producció i el consum" i en una distribució internacionalitzada que té grans impactes ambientals. Aquest model entén que la seguretat alimentària passa per comprar mercaderies al mercat internacional. Per contra, des de la càtedra treballen "sota el paradigma de la sobirania alimentària" que reivindica, entre d'altres coses, un projecte "democratitzador" del sistema alimentari "que retorni el poder de decisió a qui realment genera el valor afegit", és a dir, "als productors i productores" i, alhora, atorgui més eines als i les consumidores per decidir de manera més informada sobre els aliments que consumeixen i els impactes d'aquest consum.

En definitiva, es tracta de treballar per desenvolupar i protegir sistemes agroalimentaris basats en els recursos i les necessitats del territori; "una perspectiva on cada cop hi hagi més actors i no menys, com succeeix actu-

alment", subratllen Di Masso i López. En aquest sentit, el model de grans supermercats i grans monocultius "seria el que hauríem de defugir", i reblen: "Nosaltres pensem que convé promoure tot el que sigui producció local i el comerç de barri".

Diversitat

Mantenir la diversitat genètica de les llavors i garantir-ne la distribució justa i equitativa és una altra de les fites de l'ODS. Sobre aquest punt, des de la càtedra apunten que la producció extensiva, petita i agroecològica "es basa en el cultiu de la diversitat". Un sistema de producció intensiu, en canvi, busca generar economies d'escala, monocultius "i simplifica molt la cadena alimentària". Un sistema més divers "és més resilient". Aquesta diversitat també es reflecteix en la matèria primera. A escala mundial mentre que en la producció intensiva només tres espècies generen el 50% dels productes animals, en la ramaderia de petits productors familiars

es crien 40 espècies de bestiar i unes 8.000 races diferents. A Catalunya existeixen diverses iniciatives de bancs de llavors, una està patrocinada pel Departament d'Acció Climàtica, Alimentació i Agenda Rural. També hi ha iniciatives d'aquest tipus a Osona i al Vallès Oriental. No obstant, des de la càtedra opinen que el millor seria la conservació per part dels agricultors i agricultores.

Les subvencions que la Unió Europea destina a la producció agrícola i ramadera han estat i són de gran ajuda per als agricultors i ramaders petits, però Di Masso i López apunten que quan el pes de les ajudes és molt gran "hi ha un moment que els agricultors i ramaders més que cultivar animals i plantes el que fan és cultivar subvencions, llavors perden el focus i el sistema es torna molt vulnerable".

Els efectes del canvi climàtic sobre les collites són prou coneguts: fenòmens meteorològics extrems que aboquen a la fam milions de persones. Però, a més, hi ha estudis recents que apunten que nivells de CO₂ elevats, com els que es preveu que pot haver-hi a l'atmosfera d'aquí a pocs anys, poden afectar la qualitat d'alguns aliments. Des de la càtedra concreten que alguns cultius podrien veure reduïts en la seva composició els nivells de zenc, ferro o fins i tot contingut proteic en general. En el cas del zenc i el ferro "cal tenir en compte que es tracta de nutrients essencials, la ingesta adequada dels quals està molt relacionada amb nivells de salut més o menys bons per a nosaltres".

Una altra de les fites de l'ODS 2 és adoptar mesures per al bon funcionament dels mercats de productes alimentaris i els seus derivats i contribuir a limitar-ne la volatilitat dels preus. Respecte a l'especulació, des de la càtedra apunten que "com més llarga és la cadena, la temptació és major". Això s'hauria de poder revertir promovent el consum local, desmercantilitzant l'alimentació i entenent-la com un dret a garantir.

La ramaderia de pastures produeix una carn de millor qualitat, consumeix menys recursos i afavoreix els petits productors

Ramaderia industrial i model extensiu

No és el mateix una ramaderia de 30 vaques del Pallars, que estabula (té tancades) les vaques uns pocs mesos a l'hivern i que la resta de l'any pasturen entre prats alpins i prats de dall, que una granja intensiva de porcs d'engreix amb 2.000 caps de bestiar d'alguna de les planes de Catalunya i propietària d'alguna empresa alimentària. Des de la càtedra asseguren que "el producte final i les connotacions d'un i altre no tenen res a veure". Així, els greixos dels remugants de pastures "són cardio-saludables", les pastures que els animals mantenen "són un dels principals embornals de carboni" i afegeixen que "els ramats de pastura converteixen quelcom que nosaltres no podem aprofitar en aliments".

En canvi, en el cas de la granja intensiva de porcs es produeix en un context en què les condicions d'aquestes empreses càrnies "no són les més saludables per als treballadors", són animals alimentats a base de pinso, "pinso fet de cereals o de lleguminoses, que també podrien ser aliments per a nosaltres". A més, expliquen, es tracta de grans explotacions que són capaces de produir a molt baix cost i, per tant, "de vendre molt barat". Això fa que els petits productors siguin "expulsats", i també les botigues de barri, "que no poden competir amb els preus de les grans superfícies". I conclouen que "la carn barata fa que mengem més carn del compte i que, a més, aquesta sigui de pitjor qualitat".

El consum de recursos

A tot això cal afegir-hi el consum de recursos associat a la producció industrial, com és el transport del pinso, el combustible per la mecanització i les instal·lacions, l'ús de fertilitzants, plaguicides i antibiòtics i les conseqüents emissions de gasos d'efecte hivernacle. Di Masso i López subratllen que l'agricultura i la ramaderia originàriament van ser activitats dissenyades per produir energia i ara,

amb el model industrial, "resulta que en consumeixen més de la que generen" i ho il·lustren amb estimacions que diuen que "de mitjana gastem 25 kcal de combustible fòssil per cada kcal de carn produïda". En el cas dels vegetals, "de mitjana gastem 2,2 kcal de combustible fòssil per cada kcal de vegetals produïts".

Pel que fa al consum de recursos naturals, algunes estimacions apunten que els sistemes extensius basats en la pastura "consumeixen 12.000 litres d'aigua per cada quilo de carn de vedella comestible", mentre que per fer el mateix "els sistemes de producció industrial hi han d'invertir més de 50.000 litres". Mentre que els sistemes basats en pastura han de comprar pocs quilos d'aliment per al bestiar, els industrials calen vuit quilos d'aliment per quilo de carn de vedella i quatre per quilo de carn de porc.

En un món on cada vegada hi ha més persones malnodrides és interessant tenir en compte l'indicador d'eficiència en la conversió dels aliments. En anglès és *Human-edible protein output/input ratio*. És a dir, de cada quilo de proteïna comestible per a l'espècie humana que invertim en alimentar bestiar, quants quilos de proteïnes en traiem. En països amb ramaderia extensiva com Kènia o Mongòlia aquesta ràtio es mou entre 14 i 21 (14 proteïnes generades després d'invertir-ne una en alimentació). Mentre que en països caracteritzats per una ramaderia industrial "la proporció baixa a nivells fins i tot menors que 1, la qual cosa indicaria que perdem quilos de proteïna en el procés", és el cas d'Alemanya 0,6 o dels Estats Units 0,5.

L'abandonament és un dels principals problemes de les iniciatives agrícoles i ramaderes petites. Des de la càtedra ho atribueixen a la "creixent industrialització", que "expulsa" la petita producció. En aquest sentit indiquen que "la concentració del poder de decisió en menys mans, i més grans, disminueix el marge de decisió de les persones productores" que cada

cop tenen menys marge de benefici dins d'aquest sistema.

D'altra banda, assenyalen que la concentració del consum implica una concentració de la producció. "Quan anem a comprar a una gran superfície estem fent el senyal al sistema agroalimentari que ja ens està bé que tot plegat ho produeixin uns pocs". Aquesta és una "primera idea que cal tenir present", subratllen. A partir d'aquí, tant en l'àmbit de finca com de sistema alimentari "com menys actors, més vulnerabilitat; com menys espècies i més monocultiu, més vulnerabilitat" i més vulnerabilitat implica "menys sostenibilitat, que el sistema tindrà més dificultats per perdurar". Una solució? Influir en el sistema perquè sigui el més nombros possible "més productors, més botigues, cooperatives o grups de consum".

La perspectiva feminista

L'agroecologia i la sobirania alimentària són vistos per la càtedra des d'una perspectiva feminista. Una perspectiva que inclou no només un paper més actiu de les dones, sinó que implica "parar esment en el que fa possible que tot plegat perduri, es reproduïxi", expliquen Di Masso i López.

L'alimentació saludable enfront la malnutrició que generen els aliments industrials (més barats, poc nutritius i que generen obesitat) són clars: "La salut del sistema és també la nostra". Per tal que els productes ecològics siguin més accessibles a la població proposen agroecologia i decreixement: "En el nostre context més immediat això vol dir, de mitjana, per exemple, menjar menys carn però aquesta de millor qualitat"; també un canvi de paradigma pel que fa a l'ajuda alimentària i, finalment, la intervenció de l'administració gravant la mala alimentació i afavorint la compra i venda de productes locals i ecològics a escoles o hospitals.

Que la pandèmia ha afectat el sistema agroalimentari és un fet. Des de la càtedra es va elaborar un informe col·lectiu d'anàlisi de xarxes alimentàries locals en temps de covid en col·laboració amb entitats com l'Escola de Pastors de Catalunya, les cooperatives L'Aresta i Arran de Terra i el mapa d'economia solidària Pam a Pam. I s'ha vist que la pagesia que fa venda directa, les botigues i cooperatives de consum amb certa experiència, han pogut fins i tot duplicar el nombre de persones a qui abasteixen.

La producció petita i agroecològica es basa en el cultiu de la diversitat

El cercle de l'aigua regenerada

- El context d'emergència climàtica ens mostra la necessitat de millorar el tractament de les aigües residuals per donar una segona vida a l'aigua.
- Amb la implantació de solucions innovadores en més de 170 estacions depuradores, Agbar regenera 4,76 milions de m³ d'aigua anualment.

Una de les columnes de càrrega d'aigua regenerada de la qual fan ús els serveis urbans

Aconseguir que les ciutats siguin inclusives, segures, resilents i sostenibles és el desafiament que l'ONU s'ha marcat per assolir amb els objectius de desenvolupament sostenible i l'Agenda 2030. El repte és extraordinari si tenim en compte l'actual situació d'emergència climàtica i l'augment demogràfic global. En aquest context, l'aigua representa un element bàsic per a la sostenibilitat urbana i aporta solucions en un context enfocat cap a la necessària transformació verda del planeta.

Segons les Nacions Unides, un 75% de la població mundial viurà en àrees urbanes el 2050 i la demanda mundial d'aigua augmentarà entre el 20% i el 30% a causa del creixement de la població. El canvi climàtic, amb l'augment de la temperatura global, agreuja aquesta situació, especialment a la conca mediterrània, que ja és una zona de gran tensió hídrica. A Catalunya, la disponibilitat d'aigua es reduirà en una mitjana del 17,8% en l'horitzó 2051, segons l'Agència Catalana de l'Aigua.

Aquest context ens mostra la necessitat de millorar el tractament de les aigües residuals per donar una segona vida a l'aigua i reaprofitar aquest recurs escàs. La regeneració d'aigua és una solució innovadora per gestionar de forma sostenible els recursos i apostar per la resiliència hídrica.

L'aigua regenerada és aigua residual depurada que rep un tractament addicional en una estació de regeneració d'aigua perquè es pugui reutilitzar. Aquesta nova vida de l'aigua serveix per a usos diferents i no requereix tenir una qualitat tan elevada com la de consum domèstic. D'aquesta manera, es converteix en una font alternativa i complementària que contribueix a la sostenibi-

litat del cicle integral de l'aigua i a preservar les reserves de la que és potable.

La regeneració de l'aigua no només implica la seva reutilització, sinó que també representa un estalvi d'aigua, protegeix el paisatge agrícola, restaura les zones humides, redueix els abocaments amb una alta càrrega de nutrients al mar, facilita que no es generin residus i permet l'autosuficiència energètica. És una forma d'allargar la vida de l'aigua en un context d'escassetat.

Conscients de l'oportunitat que suposa per avançar en els objectius de desenvolupament sostenible, Agbar impulsa projectes per a la regeneració d'aigües en diversos municipis on opera. La capacitat d'innovació i resiliència de la companyia és un valor estratègic per posar en pràctica solucions que milloren la vida de la ciutadania.

Sabadell, pionera a Catalunya

Amb la implantació d'aquestes solucions innovadores en més de 170 estacions depuradores, Agbar aconsegueix regenerar 4,76 milions de m³ d'aigua anualment, que equivalen a 1.826 piscines olímpiques.

L'aigua procedent d'aquestes depuradores, un cop tractada, esdevé un nou recurs hídric i se'n destina una part a usos que no necessiten qualitat d'aigua potable, com el reg de parcs i jardins, la neteja de carrers i de clavegueram, recàrrega d'aquífers, així com usos industrials, agrícoles i ambientals. Són un exemple d'aquestes pràctiques les columnes de càrrega d'aigua regenerada que instal·la Agbar en les ciutats perquè els serveis urbans omplin les cisternes dels camions i puguin donar una segona vida a l'aigua amb la neteja de la via pública i del clavegueram.

A Sabadell, s'ha posat en marxa una actuació pionera i encara única a Catalunya que incorpora l'ús d'aigua regenerada per a la descàrrega de sanitaris de tot el sector comercial i industrial del polígon de Sant Pau de Riu-sec. Aquesta doble xarxa d'aigua (potable i regenerada) permet que els comerços i indústries del polígon aprofitin l'aigua no potable per a aquests usos alternatius, com les cisternes dels lavabos o processos industrials, entre d'altres. En el mateix polígon, conegut com a Via Sabadell, també es disposa d'un sistema de càrrega de camions cisterna que funciona les 24 hores / 365 dies l'any, per subministrar aigua regenerada.

Aigües Sabadell, companyia mixta participada per Agbar i l'Ajuntament de Sabadell, aprofita també d'una manera òptima les aigües freàtiques, juntament amb l'aigua regenerada. La utilització integrada d'ambdues aigües preserva les reserves d'aigua potable, permet disposar d'un recurs independent del convencional i aporta un volum de més de 150.000 m³ d'aigua anuals.

Aquests són exemples locals que Agbar està implementant en diversos municipis on opera, però l'aposta global de la companyia s'encamina cap a un nou model basat en l'economia circular. El model d'economia lineal utilitzat fins ara es basa en la captació de l'aigua dels rius i aquífers, es potabilitza, es consumeix i es tracta en una depuradora per al seu retorn al medi natural. L'objectiu és passar d'aquesta economia lineal cap a una economia circular, on es reaprofiten els recursos i es transformen per donar-los un nou ús. Amb una avançada tecnologia, Agbar tracta l'aigua per donar-li una segona vida i fer que aquest recurs

ja utilitzat esdevingui una nova matèria primera per a nous usos. Així, el sanejament no és el final del cicle, sinó l'inici de la reutilització de l'aigua.

D'aquesta manera, la companyia està transformant les seves depuradores en ecofactories per aconseguir gestionar de forma sostenible l'aigua per a la seva reutilització, generar energies renovables per a l'autosuficiència energètica de les instal·lacions i fer possible que els residus que es produeixin siguin zero.

La reutilització de l'aigua és bàsica per fer front a les sequeres, zones d'estrès hídric i mitigar les conseqüències del canvi climàtic. En l'actualitat, només es tornen a aprofitar entre el 5% i el 12% de les aigües residuals a Espanya, uns 400 milions de metres cúbics. A Catalunya, en concret, es regeneren cada any uns 30 milions de m³ d'aigua, segons l'ACA. És per això que encara queda camí per recórrer en aquest àmbit, ja que amb la nova directiva europea de reutilització d'aigua regenerada Europa podria reutilitzar fins a 6.600 milions de metres cúbics d'aigua l'any 2025 (sis vegades més que actualment). La innovació i resiliència en la gestió de l'aigua requereix un ferm compromís de tots els actors implicats (administracions públiques, empreses, entitats i ciutadania) per fer les inversions necessàries. És només des de les aliances público-privades que es podran emprendre accions sostenibles per preservar aquest recurs escàs.

L'aposta per impulsar la regeneració d'aigua suposa una solució sostenible, eficient i local per afrontar els reptes presents i futurs, i ens encamina cap a una reconstrucció verda i inclusiva.

El Tupí, de Vic, dona menjar i escalf a persones necessitades

Amb l'objectiu de proporcionar un plat calent al dia a persones sense sostre o en altres situacions de vulnerabilitat, el menjador social El Tupí va néixer a Vic l'any 2004. Així es feia realitat una idea que havia sorgit uns anys abans, quan persones de la parròquia de la Divina Pastora van detectar que hi havia gent que pidolava i que estava pendent de poder menjar alguna cosa al dia. En aquell moment també hi havia gent a la parròquia que tenia relació amb un altre menjador social, El Xiprer de Granollers, que feia pocs anys que funcionava. El Tupí primer va ocupar un espai als Claretians i des de fa vuit anys ocupa un espai més ampli cedit per l'Ajuntament al número 12 del carrer Pellaire Dulcet, al costat del Banc dels Aliments.

Actualment hi tenen entre 12 i 15 usuaris. Han baixat molt des d'abans de la pandèmia de la covid-19, quan havien arribat a ser 35. Ho expliquen Núria Casamitjana i Marià Vilaró, que formen un tàndem en la presidència de l'entitat. La covid també ha canviat el funcionament del menjador a l'hora dels àpats. Abans hi havia voluntaris que servien les taules, ara no, els usuaris van passant amb una safata per anar agafant el menú i seuen en taules que respecten la distància de seguretat.

De dilluns a divendres a la 1 del migdia posen dinar calent a taula. En acabat de dinar a les persones usuàries se'ls proporciona una bossa amb més productes perquè puguin tenir sopar i esmorzar (entrepà, fruita, suc, brioiexeria i, dos cops per setmana, un cartró de llet). Els divendres se'ls dona una bossa més completa per al cap de setmana. "D'usuaris autòctons en queden tres. La resta són principalment d'origen subsaharià, alguns dels països de l'Est i sud-americans", expliquen. Vilaró destaca que es tracta de gent jove "que busca la manera de poder subsistir i espavilar-se pel seu compte. Molts malviuen sense domicili fix, un temps a l'alberg... i si no troben el que busquen aquí, marxen a altres ciutats de l'entorn".

Quan una persona necessitada arriba a El Tupí se l'accepta i se l'acull, "aquí tothom qui ve, menja", asseguren, però se li fa un paper de derivació a Benestar Social de l'Ajuntament per poder-ne conèixer la procedència, l'edat, etc.

Entre 25 i 30 persones voluntàries s'ocupen de la cuina, la neteja, la intendència i tota la gestió que comporta El Tupí. Els productes arriben de recollides d'aliments que es fan en algunes escoles (excepte durant els mesos de pandèmia); botigues i empreses, "que des de fa anys ens tenen atenció", i també de particulars que conreen els seus horts i que els proporcionen verdures. Tot

Núria Casamitjana i Marià Vilaró, a la cuina del menjador social El Tupí

i això, també han de comprar alguns productes.

A la cuina d'El Tupí cada dia hi ha un menú diferent i es respecten les creences de les persones usuàries. De primer sempre solen servir una amanida o caldo quan fa fred, també hi ha pasta, verdura, carn o peix i de postres, flam, iogurt o macedònia de fruites.

L'entitat es finança a través de la quota de 10 euros que paguen els socis i aportacions de l'Ajuntament de Vic o de La Caixa, a més de donacions anònimes. Casamitjana i Vilaró consideren que a Vic la necessitat primària del menjar està coberta entre El Tupí, el menjador social de Càritas i el Banc dels Aliments. Sí que admeten que alguns nous usuaris que arriben a El Tupí "fa dos o tres dies que no mengen". Asseguren que Vic i comarca és una zona rica en empreses que produeixen diferents aliments i hi ha excedents; "aquests excedents es recullen i ens fem un favor mutu: ells no ho han de llençar i nosaltres ho aprofitem", apunta Vilaró. Ara "hi ha molta consciència que no es pot llençar res", diu Casamitjana, i és per això que quan a El Tupí els sobra alguna cosa, tenen una xarxa on trucar per oferir aquest menjar que els ha quedat i que puguin aprofitar-lo. I si algú dels que va al menjador no s'ho pot acabar, li posen en un tàper i s'ho emporta. "Nosaltres no ho podem llençar. No es pot permetre".

Si bé admeten que la necessitat primària de l'alimentació està coberta, Casamitjana assenyala que falta un servei d'acollida, "és molt impor-

AL DETALL

Sistemes de producció sostenibles

Una de les fites de l'ODS 2 passa per garantir sistemes sostenibles de producció d'aliments i aplicar pràctiques agrícoles resilents que augmentin la productivitat. Des d'El Tupí diuen que la idea és "boníssima" però que són canvis de mentalitat i de processos que s'han d'instaurar progressivament.

Pel que fa a la producció ecològica, opinen que per algunes petites

empreses "és difícil aguantar" perquè molta gent no té en ment comprar aquests productes, bé perquè són més cars o també perquè la fruita i la verdura no fan tan bon efecte a la vista com la que no és ecològica. A El Tupí han rebut ajudes de petites empreses de productes ecològics, algunes han desaparegut i a d'altres els queden excedents "i no se'n surten".

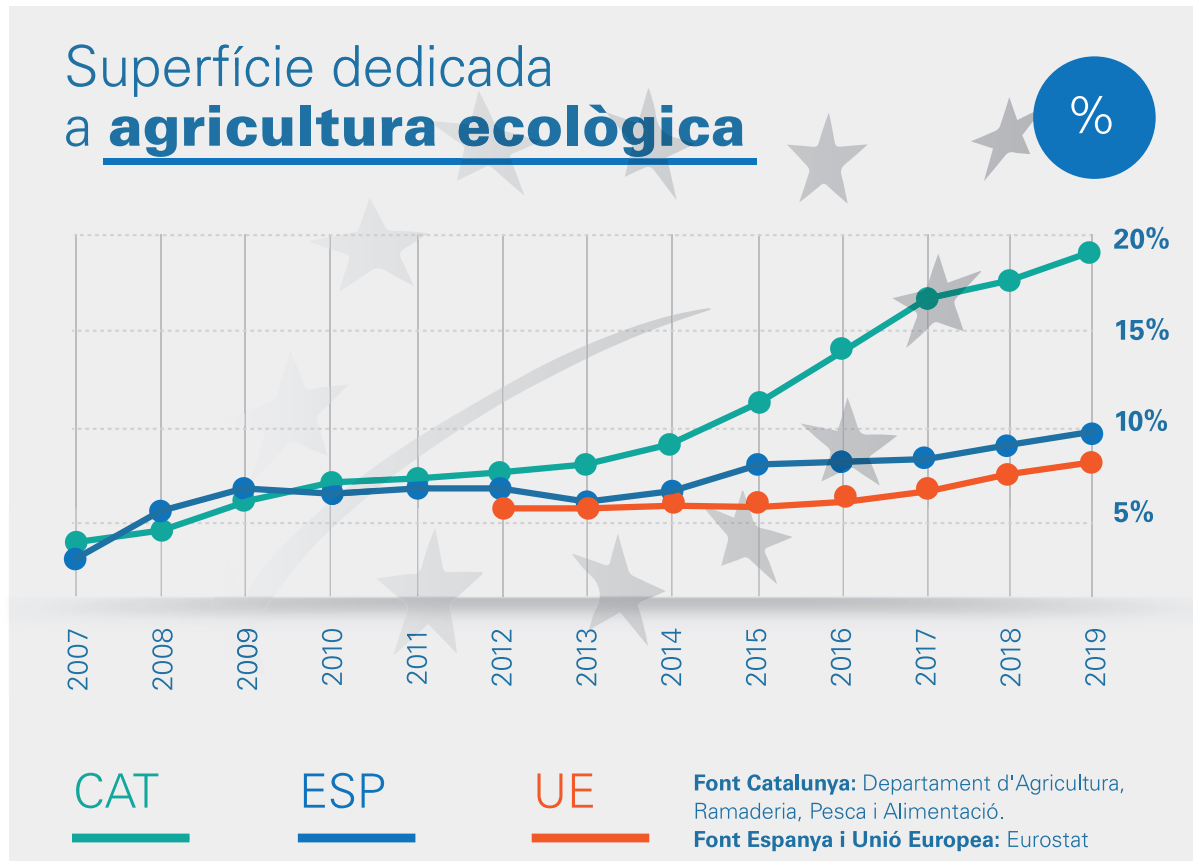
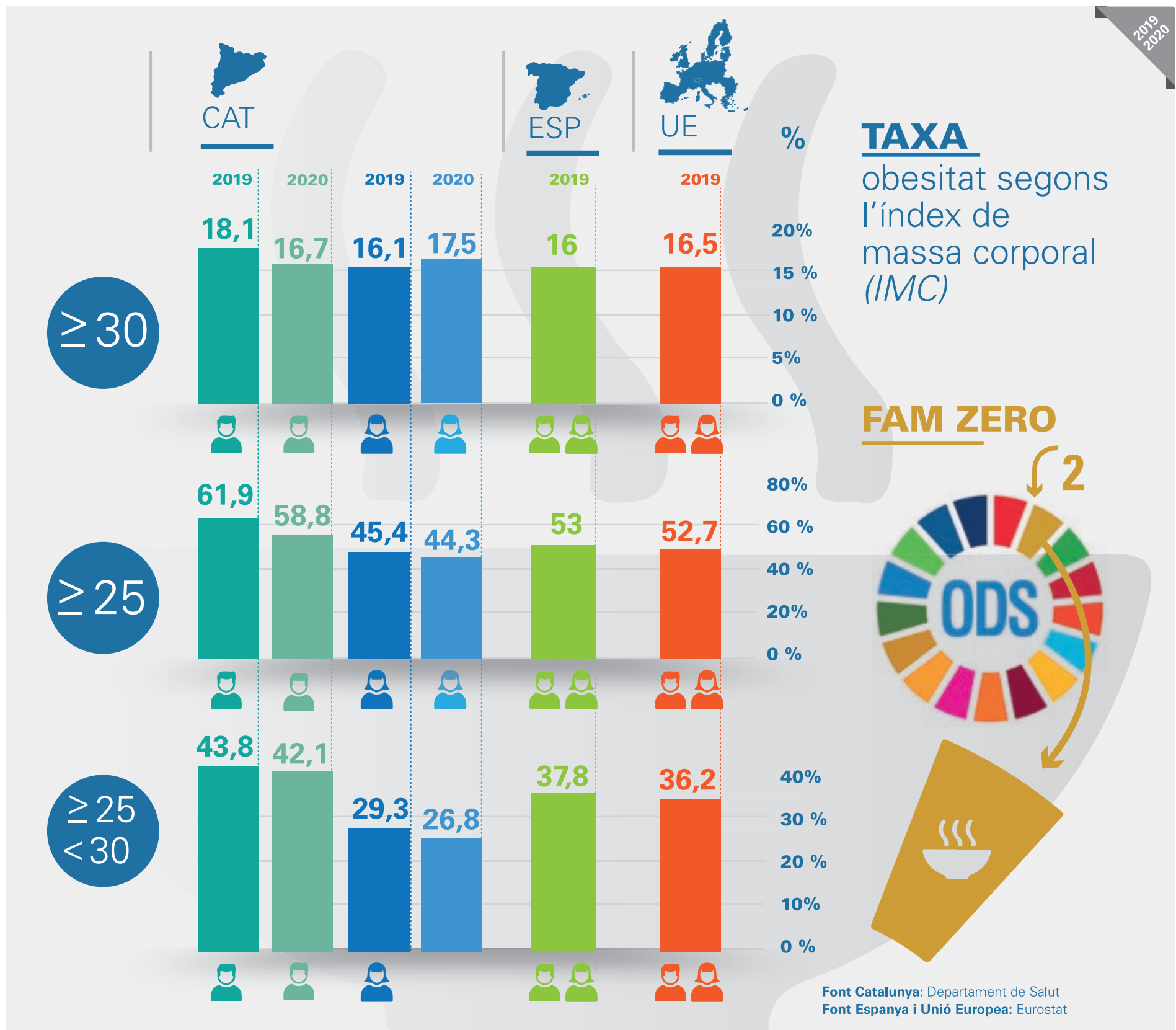
tant", diu. La gent arriba sense saber l'idioma, desorientada, es troba sola "quan es volen explicar, no s'aclareixen, quan tu els expliques, et diuen que sí i tampoc no s'aclareixen". A Vic "no s'ha aconseguit" un centre d'acollida on a les persones forasteres, "que són la majoria", se les ajudi a situar-se, "fins i tot per aprendre l'idioma" perquè la gent, "quan veuen que no se'n surt, comença a beure per no pensar, i això sap molt greu".

De fet, aquesta mancança va quedar palesa durant el confinament per la pandèmia. El Tupí es va haver de tancar durant prop de quatre mesos. Durant aquest període es va decidir que les persones usuàries anessin al Seminari de Vic, on se'ls proporcionava menjar. Quan Casamitjana va poder sortir del confinament "em vaig quedar molt parada, perquè em van dir que allà no hi podien dinar". Els donaven una bossa i se l'havien

de menjar a fora "asseguts al terra i de qualsevol manera. I això ens va commoure". Van començar donant 80 bosses, cap al final de la pandèmia ja eren 65 i quan El Tupí va poder tornar a obrir ja només hi havia 20 persones usuàries: "La moral per terra, no hi havia una companyia, una acollida". Casamitjana subratlla que "jo em vaig adonar que asseguda a taula a menjar és la dignitat d'una persona, no asseguda a terra. Això ho pots fer quan vas a fora, i és divertidíssim, sobretot si la persona és jove. Però quan les circumstàncies són aquestes, és un abandonament moral".

El 3 d'agost de 2020 El Tupí va tornar a obrir amb una normativa elaborada per una metgessa tant pels voluntaris com pels usuaris. Es va deixar a criteri de les persones voluntàries si es veien amb cor de tornar o no, i des d'El Tupí es va respectar la decisió de cadascú.

INDICADORS DE L'ODS (2) FAM ZERO

Consum responsable i sostenible, un regal per al planeta

Nadal ha esdevingut, amb el pas dels anys, sinònim de consum i excessos. L'horitzó 2030 ens empeny a prendre consciència i promoure el consum responsable i sostenible, amb accions que contribueixin a salvar el planeta.

La producció i el consum responsable és un dels objectius de desenvolupament sostenible de l'Agenda 2030 de les Nacions Unides (ODS12). Posa el focus en la necessitat de fer una gestió sostenible, un ús eficient dels recursos naturals així com reduir la generació de residus i el malbaratament alimentari.

És considerat un dels ODS més transversals de l'Agenda 2030 i també un dels més rellevants per la seva capacitat de transformació dels models econòmics i productius.

Alhora, l'impacte de les petites accions pot sumar grans beneficis, i aquí juga un paper imprescindible tota la ciutadania. El consum de quilòmetre 0, el reaprofitament alimentari o la consciència col·lectiva en la necessitat de reduir, reciclar i reutilitzar són accions a l'abast de tothom i una de les apostes de l'Ajuntament de Granollers.

Projectes com la "Dinamització agrària de Palou", "Granollers entra en simbiosi", la campanya "Si recicles, regeneres" o l'aposta pel consum sostenible i de km 0, visible en aquestes dates al Mercat de Nadal, són algunes de les iniciatives locals vinculades a la minimització de residus i l'economia circular.

Granollers entra en simbiosi

L'economia circular i la simbiosi industrial tenen en compte tot el cicle de vida dels productes, des del seu disseny fins al seu ús i recuperació, considerant que es tracta sempre de recursos que poden ser reaprofitats. Aquest model econòmic demana transformar estructures de producció, però també hàbits de con-

Les fires i mercats de Nadal de Granollers aposten pels productes de km0 i el consum sostenible. Fotografia: Toni Torrellas

sum per part de la ciutadania a l'hora de generar residus i reaprofitar els recursos. A més de fomentar el reciclatge i la reutilització, la prevenció i la cultura del residu zero han de ser el fonament per reduir progressivament la generació de residus finals, de manera que sigui possible tancar completament els cicles dels materials.

L'Ajuntament de Granollers dona suport a les empreses locals i, en particular, les petites, que sovint es troben amb dificultats relacionades amb aplicar la legislació ambiental, impulsar bones pràctiques de gestió i identificar les febleses i punts forts de l'organització. També perquè facin un ús més eficient de l'energia i els recursos naturals, alho-

ra que redueixen el seu impacte ambiental i la petjada ecològica.

En aquest sentit, el GRID (Granollers Recursos Industrials) posa a disposició el portal <www.gridgranollers.com>, una plataforma al servei d'empreses i entitats per facilitar l'aprofitament dels recursos industrials de l'entorn de la ciutat.

El projecte "Granollers entra en simbiosi", guanyador nacional dels Premis Europeus a la Promoció Empresarial 2020 en la categoria de suport al desenvolupament dels mercats verds i l'eficiència en els recursos, n'és un exemple. Aquest premi valora el treball per promocionar l'economia circular a la indústria, afavorint la sostenibilitat, la

competitivitat i la col·laboració entre el teixit industrial del municipi.

Petites accions, grans beneficis

L'economia circular també arriba a l'escala ciutadana, sobretot pel que fa a la generació de residus i la transformació dels hàbits de consum.

Segons les darreres dades disponibles, cada ciutadà de Granollers genera uns 445 quilos de residus municipals a l'any, una xifra notablement inferior a la mitjana de Catalunya. Les campanyes i programes per fomentar el reciclatge i la recollida de la fracció orgànica també han tingut un paper rellevant en l'increment de la recuperació de residus.

www.granollers.cat/ods
www.gridgranollers.com

Pla Estratègic
Granollers 2030

RETRANSMISSIÓ PER STREAMING
www.plaestrategicgranollers.cat

Imaginar la ciutat, transformar el món

Dimarts 18 de gener de 2022, a les 19 h
Museu de Granollers

Diàleg amb

ALFONSO VEGARA
Urbanista, economista i sociòleg. Fundador
i President de la Fundació Metropol

MILAGROS PÉREZ OLIVA
Periodista i directora de Barcelona
Metrópolis

@Granollers2030

Amb el finançament de:

Financiado por
la Unión Europea
NextGenerationEU

Anna Barnadas, secretària d'Acció Climàtica de la Generalitat de Catalunya

“Volem que Catalunya sigui capdavantera en energia de proximitat”

Anna Barnadas (Olot, 1969) és llicenciada en Ciències amb l'especialitat de Biologia i màster en Gestió Ambiental en l'àmbit municipal. El passat 1 de juny va ser nomenada secretària de Medi Ambient i Sostenibilitat del Departament d'Acció Climàtica, Alimentació i Agenda Rural. Entre les seves funcions hi ha l'impuls a l'establiment d'estratègies, plans i projectes en matèria de canvi climàtic, el desenvolupament de la política energètica i el foment de l'ús de les energies renovables. El passat 26 d'octubre el govern va aprovar la modificació del decret d'energies renovables per accelerar la transició energètica a Catalunya.

Quins són els aspectes més rellevants de la modificació del decret d'energies renovables?

El suport a les comunitats energètiques i cooperatives energètiques; és a dir, aquella energia de proximitat que volem que el nostre país en sigui capdavanter, i això es fa agilitzant els tràmits. Entenem que la gent quan fa una cooperativa energètica o una comunitat no són especialistes en energia, i aquest tema és molt complex. Per tant, aquí es facilita molt la tramitació dels projectes de menys de 5 MW a l'any. Són aquells que faria una comunitat de veïns, o un municipi petit. En aquests projectes se simplifica molt tota la tramitació, no només documental sinó d'avalis que s'han de mostrar durant el procés. Si tot estigués dins del mateix sac, el mateix aval que hauria de presentar una companyia elèctrica molt potent l'hauria d'ensenyar també una petita comunitat de veïns. Això fa que les comunitats de veïns havent de presentar avals quantiosos no s'engresquin. Per tant, necessitem reduir-ho molt.

El decret potencia tota aquesta part d'energia de proximitat?

Sí. Per altra banda, als grans productors d'energia o, tècnicament, a les instal·lacions de més de 5 MW els diem que han de seguir un procés de comunicació amb el municipi i amb els propietaris dels terrenys on s'han d'ubicar aquestes plantes.

Volem que hi hagi, mínim, un 50% dels avals per començar la tramitació, i que obrin aquests projectes a la participació veïnal (del mateix municipi, de municipis de la mateixa comarca o, fins i tot, de municipis de comarques veïnes). Perquè si els habitants d'un municipi poden ser propietaris de l'energia que es produeix allà, els farà sentir que allò és seu. No és allò que ens posen instal·lacions, nosaltres no en veiem res, no ho sabem, i ens n'assabentem quan ja surten en un mapa. El que fem és acostar aquest gran productor a la població i fer-li fer un exercici de proximitat. Creiem que això és molt important.

Els grans productors s'avindran a acostar-se i consensuar amb el territori? Estan acostumats a anar a la seva.

Per això hem fet un decret llei. L'hem fet perquè sigui llei. No és un suggeriment. Igual que tots els criteris agrícoles, que fins ara només eren criteris, impugnables a qualsevol tribunal, ara també són llei. Per tant, tots aquells sòls de producció agrícola que estan protegits, ara ja no és opinable, ara estan dins dels criteris de la llei. Per tant, s'hi hauran d'avenir si volen començar el seu tràmit.

S'esperaven que hi hagués oposició? Es donarà resposta a les queixes que hi ha hagut, bàsicament a la manca de participació?

Nosaltres no estàvem fent un decret nou, sinó una modificació d'un decret. Això jurídicament és com un equilibri quirúrgic. Només pots modificar aquelles coses que ja estan a l'anterior decret i pots canviar substancialment molt poqueta cosa, perquè teòricament és un tràmit d'urgència. Nosaltres volíem anar ràpid per poder donar sortida, perquè és evident l'estat d'emergència climàtica en què ens trobem i és esfereïdor el que ens podem trobar. Necessitàvem començar a fer la transició no només en una part del país (que és a la part sud, on hi ha aquesta gran quantitat d'energia eòlica) sinó que a tot el país comencessin a aparèixer aquestes estructures. Vam fer una modificació del decret llei anterior d'una manera molt tècnica.

Anna Barnadas defensa els projectes d'energies renovables de petites comunitats, p

No vam fer una participació real, en som absolutament conscients, sinó que vam comunicar el que anàvem canviant a diferents grups d'interès. Ho entenc, des de l'altra perspectiva; quan s'obre una oportunitat així tothom hi vol participar. Però nosaltres ara tenim per elaborar la Llei de Transició Energètica; aquest sí que serà un procés participatiu obert a tothom, i s'ha d'entendre que hi hauran de participar tots els sectors, des de les empreses que instal·len renovables fins als grups d'energia sostenible. Per tant, aquí s'obre un gran ventall. El que volíem era anar ràpid amb el decret i obrir la llei.

Què els diria, als que desconfien de la idoneïtat d'aquesta modificació?

Quan vam començar a fer aquesta modificació, nosaltres mateixos ens pensàvem que ens permetria abastar molt més legalment. Com que és una modificació vam tenir molts límits. El que diríem és que és molt millor que l'anterior. Hem fet només un petit pas endavant, però també és veritat que aquest decret ens ha d'ajudar a arribar a la llei equilibrant una mica el que no estava equilibrat. És a dir, fins ara la ponència inicial donava pas a certs projectes que potser tensaven els municipis perquè havien de preparar recursos, al·legacions, però encara no eren projectes validats ni havien començat el tràmit. Per tant, deixem de tensar els municipis i, per altra banda, quant a protecció agrària s'ha millorat molt i és una molt bona cosa. S'han mantingut i augmentat una mica els nivells de protecció natural. Per tant, el que diria és sen-

zillament, deixem caminar les renovables, comencem a demostrar a tota una part del país que sí que estem per les renovables de veritat, busquem les millors ubicacions perquè tenim dues grans eines: la llei i el pla territorial sectorial de renovables; és aquí on la població podrà decidir on vol, no on no vol, perquè haurem de fer un pas endavant si realment ens creiem que estem en emergència climàtica.

Donar prioritat a uns parcs energètics de petites dimensions farà que no tinguin la temptació d'instal·lar-s'hi les grans companyies energètiques? Això pot generar més confiança al territori?

Ara nosaltres sobre la taula hi devem tenir uns 600 projectes, tots de grans magnituds. No en tenim de petits. La gent ha de fer un pas endavant. Fem aquestes ubicacions, muntem-nos comunitats. Necessitem aquest moviment social que decideixi fer les seves comunitats, ocupi els espais als quals tindran prioritat perquè tenen un tràmit molt més àgil i, per tant, aniran molt més ràpid que les altres tramitacions. Per tant, fem acció. La Generalitat farà la seva energètica pública, però el que no podem és fer-ho tot des d'aquest sector públic, que ja ens agradaria, però és impossible. Necessitem que les comunitats de veïns, les cooperatives agràries que ja estan organitzades, passin a ser cooperatives de producció energètica. Tenen molts sostres, granges, moltes possibilitats de fer un pas endavant. Una vegada tinguem el màxim de població (també de l'entorn de la zona metropolitana

Però admet que els de les grans companyies també seran necessaris per abastir grans infraestructures

na) que es pugui abastir de la pròpia energia, si el preu de les elèctriques puja o baixa ens serà bastant més indiferent. Ara mateix, el que tenim damunt la taula només són projectes dels grans, als quals donarem tràmit perquè toca per llei i segons la reglamentació del nou decret. Però necessitem que sobre la taula ens pugui el piló de les comunitats de veïns i cooperatives. No es tracta que no en tinguem de grans perquè els necessitem: hi ha tota una sèrie d'equipaments de país que s'han d'abastir d'energia i perquè si volem tancar les nuclears aquests ens faran falta, però evidentment nosaltres hem de poder caminar com a ciutadans a part d'aquest tipus d'energia més a l'engròs, i fer-nos-la nostra. Ara hi ha la possibilitat.

En quin punt està la creació de l'energètica pública?

Estem en els treballs inicials. S'està creant un grup tècnic de treball perquè necessitem saber quina és l'energètica pública més eficient. No volem fer una comercialitzadora; el país en té moltes i de molt bones. No entrarem en competència amb comercialitzadores. Volem fer una empresa que generi i distribueixi i, per tant, hem de trobar quin és el millor model d'empresa. Ara aquest grup està treballant en això. Creiem que en uns sis mesos tindrem ben definit quin és el model, i a partir de llavors ja la podrem constituir.

Estem en un moment en què hi ha una sensibilització especial a causa de les fortes pujades del preu de la llum. S'espera que això es pugui corregir si es fan realitat projectes

d'aquests tipus que parlava?

Totalment. Per exemple, a les comarques gironines hi ha 68 comunitats energètiques que ja estan en procés. Aquestes comunitats es generen la seva pròpia energia durant el dia perquè són de plaques fotovoltaïques. Tu pots programar tots els aparells de casa perquè funcionin durant el dia (rentadores, rentaplats...), mentre hi ha el pic de producció, tu fas el teu pic de consum. Per tant, si arribes a màxims, tot aquell espai de la factura elèctrica no l'estàs pagant, te l'estàs generant tu.

La millor manera per lluitar contra la factura elèctrica és l'autoconsum?

Evidentment. Hem de poder fer un canvi de xip. Tots estem disposats a canviar-nos el cotxe, perquè el necessitem i no dubtem a invertir-hi els milers d'euros que siguin, però pensem que en instal·lacions comunitàries on potser hem de fer una inversió de tres o quatre mil euros, podem rebaixar molt la nostra factura de la llum. I com que la llum és tan cara, cada vegada els períodes d'amortització d'aquesta inversió són més curts. Com que va pujant el preu de la llum, cada vegada és més rendible fer una instal·lació d'aquest tipus i l'única manera de controlar la factura elèctrica és tenir la nostra pròpia instal·lació. Si hi ha economia d'escala les instal·lacions surten més econòmiques, i si un s'ha de fer la seva és una inversió que cada vegada té un període de retorn més curt.

I el govern espanyol què podria fer per reduir la factura de la llum?

Van dir que el rebaixarien i que no deixarien que pugés. Es van rebotar les nuclears i van dir que tancarien... quant a grans empreses, fins i tot al govern espanyol se li escapa. Per això jo tinc poca confiança que ho puguem regular a través de les elèctriques clàssiques i tinc molta confiança que ens ho puguem regular nosaltres, els consumidors. De fet el *prosumer*, que és un concepte europeu, és productor i consumidor alhora, aquesta és la idea que estaria bé que entenguéssim tots. Fins ara només érem consumidors, obríem l'interruptor i ens entrava la llum. Ara hem de passar a ser *prosumers*. En aquest sentit, tindrem l'energia a la nostra mà (si més no fins que no tinguem bateries o fins que no decidim instal·lar acumuladors), durant les hores del dia i això pot acabar rebaixant moltíssim la factura de la llum.

Un dels aspectes que genera més dubtes o inseguretats és l'impacte que aquests projectes poden tenir al territori. Quines són les figures de protecció ambiental que no seran compatibles amb la implantació de parcs eòlics o fotovoltaïcs?

Tots els Espais Naturals de Protecció Especial en queden exclosos. Llavors hi ha tota la part de connectors biològics, que és una incorporació nova. El que es diu és que aquelles instal·lacions que no vulnerin l'objectiu pel qual són connectors podran ser instal·lades. Vol dir que si jo tinc una zona de protecció d'aus no s'hi pot posar un aerogenerador. Però potser si és una zona de connexió d'espècies terrestres, que allà hi hagi un aerogenerador no interfereix per res en la vida d'aquell espai. Necessitem aquestes energies perquè si no no arribarem de cap manera als terminis que ens marca la Unió Europea. A Holanda, per exemple, aquestes instal·lacions es combinen amb la vida diària i no hi ha massa problema. Ara bé, en els espais naturals serem el màxim d'estrictes.

Hi ha altres països d'Europa que tenen molt assimilat el canvi de model energètic, penso sobretot en Dinamarca. Què ens falta aquí per implementar un sistema similar?

Moltíssima pedagogia. I el govern de la Generalitat n'ha de ser el màxim responsable. Fins ara, les instal·lacions de renovables s'han vist com una agressió i s'han de veure com una oportunitat. Hi ha petits municipis a Alemanya que han fet d'això una font d'ingressos brutal i han ordenat el seu territori. En territori català en tenim un exemple molt potent a Tivissa (Ribera d'Ebre). Serà receptora de gran quantitat d'instal·lacions d'aquestes. L'Ajuntament ha agafat el toro per les banyes, i decidirà a través de licitació quins projectes i on van... per tant, falta aquesta pro activitat. El paisatge ens canviarà, no ho dubteu: si no ens varia per l'escalfament global ens canviarà per una cosa o per l'altra. Si hem de continuar mantenint la nostra manera de viure, hem d'abraçar les renovables. I no pas només a la teulada de casa, sinó amb les instal·lacions que calguin. Cal molta consciència perquè el canvi climàtic

l'estem visualitzant en els temporals i en les costes i el veurem en cultius; per tant, hem de fer el màxim per rebaixar aquests nivells de CO₂ i abaixar la temperatura global.

Quines són les diferents accions que preveu el full de ruta per a la transició energètica a Catalunya?

Són diferents accions que es complementen. La modificació del decret és una eina que ens ha de permetre avançar. Ara cal l'energètica pública. Hi ha tota una quantitat d'energia pública que es pot fer en aquells espais que tothom identifica: vorals d'autopistes, sostres de naus industrials, edificis de la Generalitat que poden tenir tot el seu sostre fotovoltaic i fer comunitat energètica... aquesta energètica pública és una peça clau. Però l'eina

més potent que nosaltres ara veiem són les oficines comarcals de transició energètica. Posar una persona a cada consell comarcal perquè pugui dedicar-se a fer aquesta planificació territorial que

necessitem. No volem fer un dibuix en un mapa des de qualsevol despatx de Barcelona. Volem que cada comarca decideixi on vol implementar aquestes estructures. Això portarà un debat a la pròpia comarca. I ens ajudarà molt en aquest exercici de responsabilitat conjunta que cal que fem.

En quin punt estan?

L'energètica pública, el decret, la llei de transició energètica, la planificació territorial i les oficines comarcals són peces d'un esquema que, quan el tinguem rodant tot junt, farà un salt molt important en la transició energètica al nostre país, i un model diferenciat del de l'Estat espanyol. També som conscients que hem d'ajudar amb línies de subvenció tant per a particulars com per a comunitats i empreses. La primera és de 114 milions per plaques i per acumuladors d'energia i surt a finals d'any.

AL DETALL

El paper dels ens locals

Els ens locals sembla que tindran un paper rellevant en el nou model energètic.

Absolutament. Quan el pla territorial aterra a les comarques a través del consell comarcal, però també a totes aquelles entitats que el consell comarcal decideixi: actors implicats de totes les parts (comerciants, ecologistes, productors d'energia...), hi haurà molta participació i és el que volem. Quan vegem funcionar l'engranatge (en tenim moltes ganes), creiem que marcarà un abans i un després en la transició en aquest país. Remarco la determinació del govern a ajudar que tothom pugui fer la transició energètica. Pensant en els petits, perquè els grans ja van sols. Tothom que vulgui tenir una comunitat energètica hem d'estar al seu costat, tant en recursos tècnics com econòmics, i a això és al que dedicarem els propers anys.

L'economia circular darrere de la indústria càrnia

Subproductes que anteriorment eren residus ara són necessaris per a la fabricació de fàrmacs o per a l'elaboració d'alguns aliments

Vista exterior de Patel, del grup agroalimentari Vall Companys, ubicada a l'Esquirol

• La innovació és un element clau per a l'assoliment de l'economia circular, que suposa una eina de diferenciació a escala nacional i internacional.

• Una de les plantes del Grup Vall Companys separa mucoses dels intestins dels porcs. Les farmacèutiques n'elaboren un anticoagulant.

El sector porcí és una peça fonamental tant en l'economia com dins del sector ramader del país, a més de ser un dels sectors clau dins la indústria agroalimentària catalana i del sud d'Europa. Si fem una ullada a escala global, podem observar que l'Estat se situa com la tercera potència mundial productora, després de la Xina i els Estats Units, i primera europea, darrere d'Alemanya, amb dades de 2020.

A més, ens trobem davant una indústria que, durant els últims anys, ha crescut notablement i s'ha consolidat com el segon major exportador porcí de la Unió Europea (UE), només per darrere d'Alemanya, incrementant notablement les exportacions a la Xina i altres països del sud-est asiàtic.

Però això no és tot. El sector porcí també aporta un valor afegit més enllà de l'alimentari. Gràcies a l'evolució tecnològica i d'investigació dins del sector, elements que anteriorment eren considerats com a residus són, avui dia, necessaris i indispensables per a la producció de certs medicaments o fins i tot per a l'aportació de derivats d'alimentaris a altres llocs del planeta. Com? A través de l'economia circular aplicada al sector porcí. Un model de producció i consum que implica la reutilització, la renovació i el reciclatge de materials i productes per aconseguir la major durabilitat possible, aportant un alt benefici tant en l'àmbit social com empresarial i pel medi ambient.

La innovació, element clau per a l'assoliment de l'economia circular, no només permet a les indústries fer front a la demanda dels consumidors, a més de donar cobertura a les

necessitats de la societat, sinó que suposa una important eina de diferenciació, tant a escala nacional com internacional.

En aquest context, Patel, empresa dedicada a l'especejament de productes porcins del grup agroalimentari Vall Companys, ubicada a l'Esquirol (Osona), destaca com una de les indústries agroalimentàries pioneres i més avançades en l'aplicació de l'economia circular, així com de la I+D+i, en tota la seva cadena de valor. D'aquesta forma, Patel se situa com una de les empreses locals que aporta més compromís cap a la instauració de l'economia circular al sector, així com valor afegit a la regió.

El sector porcí, un valor afegit per a la indústria farmacèutica

Per mitjà de la producció porcina, i d'empreses com Patel, que van més enllà de la producció d'aliments per al subministrament de supermercats, més de 150 milions de pacients salven les seves vides gràcies a l'administració de l'heparina.

L'heparina és un fàrmac anticoagulant que s'utilitza principalment per prevenir i tractar malalties com, per exemple, la trombosi venosa. L'origen de l'heparina prové de l'extracció de la mucosa intestinal dels porcs. Si ho analitzem en detall, podem observar que cada porc produeix la quantitat d'heparina necessària per poder subministrar a una persona durant cinc dies.

Concretament, una de les plantes del Grup Vall Companys, ubicada a Saragossa, està destinada a la separació de les mucoses dels intestins dels porcs. Un cop seleccionades, les mucoses s'envien a productors farmacèutics perquè n'elaborin el

medicament.

Tot i això, l'heparina no és l'únic fàrmac derivat del sector porcí. Altres medicaments, com per exemple la tiroxina, la calcitonina o la tiroglobina també són fonamentals en l'àmbit mèdic i són originaris del porc. Aquests medicaments, en concret, procedeixen de les glàndules de tiroides dels porcs, que tenen la funció de regular la velocitat del metabolisme de les cèl·lules humanes.

La tiroxina, per exemple, es fa servir per a tractaments de deficiències tiroides d'éssers humans, que es dona quan la glàndula tiroide produeix poc iode dins l'hormona tiroide. En el cas de la calcitonina, originària també dels porcs, se sol administrar en aquelles persones que tenen un baix nivell de calci i fosfat a la sang. La seva funció es basa en la regulació del ritme cardíac. També s'utilitza com a tractament per la malaltia de Paget, una malaltia dels ossos molt dolorosa. Per últim, la tiroglobina, que s'obté exclusivament dels porcs, es fa servir com a complement per a les persones que pateixen d'hipotiroidals.

El sector agroalimentari ha estat sovint percebut com un sector poc innovador, tradicional i poc sostenible; però el cert és que el sector treballa dia a dia per canviar aquesta percepció i donar a conèixer la que per a molts ja és la seva realitat actual. Un sector ambiciós, amb ganes d'innovar i aportar molt més valor a la societat, més enllà de l'aliment o el benefici econòmic.

La transformació d'un residu a proteïna funcional

La producció d'heparina o la utilit-

zació de les glàndules de tiroides dels porcs per a l'elaboració de productes farmacèutics no són les úniques aportacions per part del Grup Vall Companys cap a l'assoliment d'un sector sostenible i pioner en l'economia circular.

Recentment, la planta de l'empresa VEOS Ibérica, ubicada a Monsó, a la Franja, ha començat a revaloritzar la sang procedent dels escorxadors de porcí del territori espanyol per convertir-la en una proteïna funcional que s'utilitzarà per a l'elaboració d'aliment d'animals, convertint-se així en la primera planta pionera del país a dur a terme aquesta activitat. A canvi, aquells escorxadors que donen la sang aconseguixen una retribució econòmica que es converteix així en un valor afegit.

La generació de proteïna funcional a través de la sang obtinguda dels escorxadors porcins aporta un gran benefici en l'àmbit econòmic però sobretot mediambiental. A través d'aquesta innovadora iniciativa, s'aconsegueix crear un nou producte útil i sostenible d'un residu que abans es rebutjava.

Subproductes que són aliments a l'altra punta del món

D'altra banda, cal destacar el refrany que diu que *del porc se n'aprofita tot*. I és que no és només un generador de matèria primera per a la indústria farmacèutica. Certs òrgans i cartílags que aquí serien considerats com un subproducte són molt apreciats gastronòmicament a l'Àsia. De fet, l'artèria aorta és un producte altament apreciat a la Xina, com també ho són cartílags que un cop fregits s'utilitzen com a *snacks*.

El full de ruta detalla actuacions a la corporació i als municipis que s'aniran actualitzant

La Diputació de Barcelona ha elaborat un pla estratègic per implementar l'Agenda 2030

El full de ruta que ordena estratègicament i operativament les actuacions a impulsar per donar resposta a l'Agenda 2030 per part de la Diputació de Barcelona va veure la llum a finals de setembre, amb la presentació del Pla estratègic d'implementació de l'Agenda 2030.

EstratègiaA2030 és un full de ruta obert que permetrà integrar les necessitats i adaptar-se al context de cada moment per avançar cap a la consecució dels objectius de desenvolupament sostenible. Fins al moment s'ha fet pública la versió 1.0; una primera versió que s'està reforçant per dotar l'EstratègiaA2030 del grau de maduresa i consens corporatiu òptims.

El pla abasta tant la mateixa corporació com també el suport als ens

EstratègiaA2030 orienta l'acció corporativa i dels ens que la integren

locals de la demarcació i ha partit d'una diagnosi prèvia de necessitats. Un cop feta la diagnosi, s'ha elaborat el marc estratègic i s'ha constituït l'espai de treball, anomenat TaulaA2030, que impulsarà i farà el seguiment del pla. Aquest inclou el recurs VISOR2030, que posa a l'abast de tothom una bateria d'indicadors de base municipal sobre la realitat social, econòmica i ambiental de la província de Barcelona. L'eina, que es pot consultar en línia, permet fer una anàlisi dels indicadors des de diferents vessants: per municipis, per comarques, per trams de població, per ODS o per indicadors. L'ens fa efectiu el "compromís d'impulsar la sostenibilitat" de la xarxa de municipis i consells comarcals que integren la demarcació.

AL DETALL

Objectius específics i actuacions en quatre dimensions

Objectiu específic 1

Promoure un desenvolupament sostenible als pobles i ciutats mitjançant la cooperació i la concertació amb la Xarxa de Govern Locals de la província de Barcelona.

Objectiu específic 2

Convertir la localització de l'Agenda 2030 en un estímul per a la millora i la innovació de la gestió operativa.

Objectiu específic 3

Impulsar aliances nacionals necessàries per tal d'alinear l'estratègia de localització de la Diputació amb les estratègies dels altres agents públics que interactuen a la demarcació (consells comarcals, Àrea Metropolitana i la resta de governs locals, així com la Generalitat de Catalunya i l'Estat).

Objectiu específic 4

Promoure el desenvolupament sostenible participant en els espais de cooperació descentralitzada i teixint aliances en l'àmbit internacional.

Actuacions. Planeta

- Pla d'acció d'energia i clima de la Diputació de Barcelona. Descarbonitzar l'activitat directa de la Diputació (reducció del 55% de les emissions de GEH per a l'any 2030). Descarbonitzar el suport als municipis de la Diputació.

- Renovables 2030. Avançar en la contribució de les renovables al con-

sum energètic dels ens locals el 2050 i reduir la dependència energètica local. Empoderar els ens locals i la societat civil.

- La Xarxa de ciutats i pobles cap a la sostenibilitat i l'Agenda 2030. Promoure l'adhesió del món local als compromisos i principis de l'Agenda 2030 i els objectius de desenvolupament sostenible. Incrementar la diversitat dels membres de la Xarxa. Crear nous nodes amb projectes compartits específics amb ens locals que coliderin i cocreïn en el marc del projecte PEIX (Projectes d'Especial Interès de la Xarxa).

- Impuls de les agendes urbanes locals. Formular plans d'acció locals alineats amb les agendes urbanes. Millorar la qualitat dels entorns urbans reduint les desigualtats entre barris.

Actuacions. Persones

- Noves oportunitats educatives 4.10. Reduir el risc d'abandonament escolar prematur de la població jove de 16 a 24 anys. Millorar l'equitat educativa mitjançant una resposta focalitzada en els i les joves més vulnerables. Fomentar en la població juvenil, per mitjà dels equipaments juvenils, la socialització, l'autonomia i la vinculació al seu entorn social.

- Activitats Fem TEC!. Promoure l'adquisició de competències empre-

nedores. Oferir recursos útils i adequats a les necessitats dels professionals que treballen amb les persones joves.

- Estratègia de transversalitat de gènere en totes les àrees i processos de treball. Fomentar la incorporació de la mirada de gènere i interseccional mitjançant els instruments i eines internes necessàries. Incrementar la incidència de les polítiques de gènere.

Actuacions. Prosperitat

- Barcelona és molt més: una destinació turística sostenible. Estendre la cultura de la sostenibilitat turística a les destinacions locals, als residents, les empreses i serveis turístics de les comarques de Barcelona. Captar demanda turística orientada als 17 ODS mitjançant estratègies de creació de producte i de màrqueting.
- Mercats 2030: espais d'oportunitats. Introduir gammes de productes locals i de proximitat a les parades dels mercats. Posicionar els mercats municipals com un servei públic sostenible amb el medi ambient, que fomenta la producció i el consum responsables.

- Modernització de polígons. Completar i millorar les infraestructures i els serveis dels PAE per adaptar-los a les necessitats i als reptes de la indústria. Optimitzar els espais sen-

se activitat econòmica participants per cada grup de tipologia d'actuacions d'inversió.

Actuacions. Aliances

- Centre d'Anàlisi de Serveis Municipals per a la Cohesió Territorial. Comandar el sistema d'informació de la prestació de serveis dels governs locals. Desenvolupar estratègies de ciutat intel·ligent aplicant solucions tecnològiques a la millora de la gestió dels municipis de la demarcació.

- La coherència de polítiques per al desenvolupament, una responsabilitat local. Incrementar les capacitats sobre com transversalitzar l'enfocament de coherència de polítiques per al desenvolupament a la gestió interna de la Diputació i també als ens locals de la demarcació.

- Incidència internacional, eina clau per als governs locals. Participar en consultes, iniciatives i documents de posicionament de caràcter internacional fent èmfasi en el paper que exerceixen els governs locals en el desenvolupament sostenible.

- Educar per transformar el món. Ampliar els ens locals, polítiques i actors que treballen amb un enfocament d'Educació per a la Ciutadania Global (ECB) per promoure una ciutadania crítica i compromesa amb els drets humans i el desenvolupament sostenible.

PLANETA

PERSONES

PROSPERITAT

ALIANCES

Alfred Vernis

Coordinador de la Càtedra Mòn Rural UVic-UCC

Els objectius de desenvolupament sostenible sis anys després: una crida a l'esperança o al catastrofisme?

Quan el 2015 es van establir els ODS moltes persones ens vam animar. Confluïen per primer cop els dos grans desafiaments del planeta: la iniquitat i l'emergència climàtica. Immediatament, la pregunta fou si no era massa informació per treballar-hi: 17 objectius, 169 metes i 232 indicadors. Segurament es podia haver trobat una fórmula per simplificar-los. Com que és un tema enrevessat, parlar de futur a través dels ODS 2030, sis anys després de la seva creació i a nou anys de la data límit, s'ha de fer amb molta cura. Ja fa anys governs i empreses afirmen que estan actuant en la millora dels reptes socials i mediambientals, però l'única veritat que és "clara, rasa i pura" és que el planeta mai havia estat tan *desquaringat* i les desigualtats tan altes.

Des dels inicis els defensors dels 17 ODS van veure oportunitats d'innovació en cada àrea de l'Agenda 2030. I ens explicaven que el problema real no era la viabilitat d'unes metes ambicioses, sinó la necessitat de prendre'ls seriosament, organitzar-se i mobilitzar els recursos necessaris per aconseguir-los. En canvi, els crítics deien que només eren un altre instrument de "neteja verda" (*greenwashing*) del qual s'havien dotat els polítics i les empreses per dir que estaven fent quelcom. O, dit d'una altra manera, com ha passat amb la COP26 a Glasgow, més "bla, bla, bla..."

El sentit comú ens ha ensenyat que és una metodologia molt carregosa per portar-la a nivell micro. La plataforma VISOR2030 de la Diputació de Barcelona ha fet aquest esforç i l'ha posat a disposició de tots els municipis de la província. Ara bé, no m'arriscaria a preguntar a les alcaldesses i alcaldes d'Osona per l'assoliment dels ODS en el seu municipi.

Potser sí té cert sentit parlar d'ODS a escala de país, ja que els indicadors no només consenten comparació entre països, per ajudar els que s'estan quedant enrere, sinó que permeten una rendició de comptes als governants dels dife-

rents països. L'informe d'aquest any 2021 situa Espanya en la posició 20 d'un rànquing de 165 països dominats pels països nòrdics. Dels 17 ODS Espanya està molt malament en tres: "Fam zero", "acció climàtica" i "utilització de la terra". Dels 14 ODS restants, sis estan sota l'epígraf repte major i vuit sota la idea que el repte persisteix. A Espanya encara cap ODS ha estat assolit. Malauradament, la fràgil governança d'Espanya, i també de Catalunya, no permet gaire treballar en el llarg termini. Els ODS també ens ajuden a reivindicar una governabilitat tranquil·la, no d'enfrontament continu, el planeta necessita cures intenses. En una democràcia moderna, els partits polítics podrien agafar els ODS i actuar conjuntament en el seu assoliment.

Ara bé, no llençaríem mai els ODS a la paperera. Ens agradaria reivindicar que encara existeix l'espai perquè fent feina i col·laborar tots plegats puguem gaudir d'un bon futur.

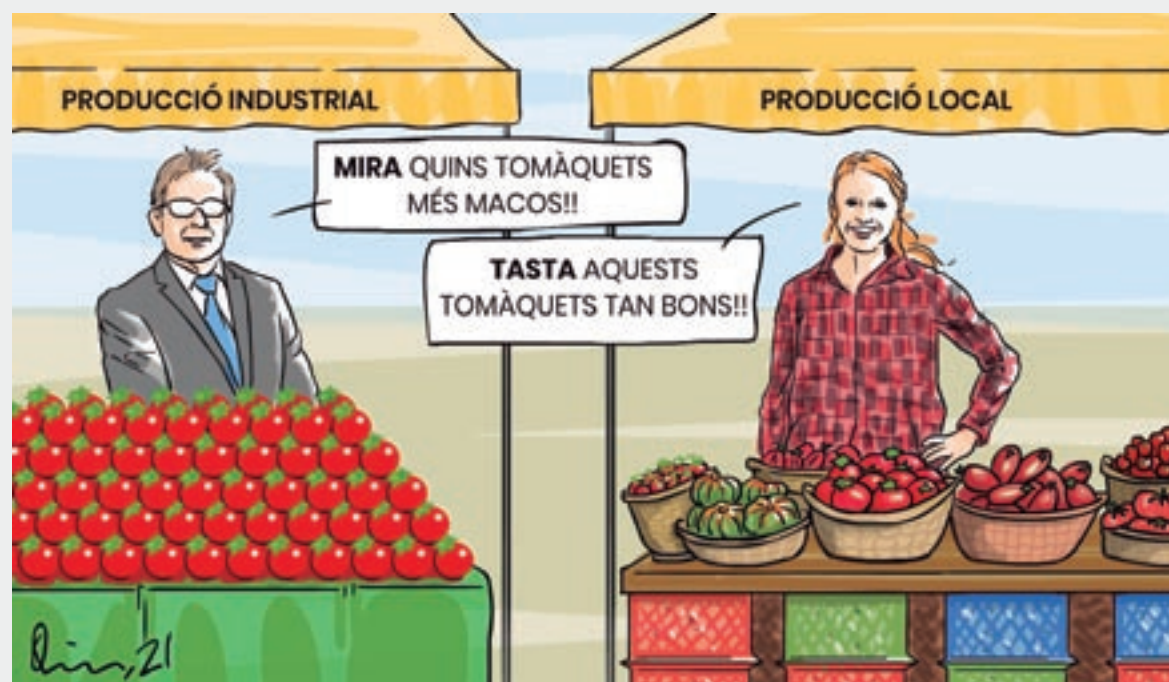
Cal, però, molta innovació i canvis radicals, com els que proposen les companyes de la Càtedra d'Agroecologia i Sistemes Alimentaris de la UVic-UCC al parlar en aquest reportatge de l'ODS 2: fam zero. Ens expliquen que actuant des del model de sobirania alimentària cal construir sistemes agroalimentaris locals, que "reterritorialitzin" la producció i que fomentem el consum local. Segurament caldria fer aquesta mateixa

reflexió per cadascun dels ODS.

El que sí que està clar és que després de sis anys els ODS demanen molta més valentia, col·laboració i innovació. Que les persones amb responsabilitat política i empresarial deixin de pensar d'una forma egocentrista i comencin a practicar l'ecocentrisme. I aquí, a les nostres comarques, superar la fantasia del totxo-càrnies-turisme. Començar a reduir la "insostenibilitat" i crear sostenibilitat.

La reflexió de reterritorialitzar la producció i fomentar el consum local segurament caldria fer-la en cadascun dels ODS

AMB HUMOR

FINESTRA

Presidenta Beth Codina

Director editorial Agustí Danés

Coordinació i redacció Lourdes Corominas

Correctora Cristina Anfruns

Fotografies Bernat Cedó, Diputació de Barcelona, Albert Llimós, Sergi Panizo, Mordo Bilman, Jakob Cotton i Kayle Kaupanger (Unsplash), Alex Fox (Pixabay)

Infografies Eulàlia Rodríguez Tió

Disseny Neus Páez

Publicitat Jordi Roca

Edició i distribució Premsa d'Osona SA, plaça de la Catedral, 2 Vic

www.el9nou.cat